

MALE A STREDNE PODNIKANIE 2020

TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Bratislava, 2021

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ:

Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov	3
Úvod	4
1 Ako sú definované malé a stredné podniky	5
2 Stav a vývoj početnosti MSP v TTSK	6
3 Rodová a veková štruktúra FO - podnikateľov	11
4 Vznik a zánik podnikateľských subjektov	14
5 Finančné ukazovatele MSP	17
6 Postavenie MSP v zahraničnom obchode	19
7 High-tech ukazovatele MSP	21
Zhrnutie	24
Prílohy	26

Zoznam grafov, tabuliek a obrázkov

Grafy:

Graf 1: Štruktúra MSP na Slovensku podľa krajov, 2020.....	7
Graf 2: Vývoj počtu MSP v krajoch SR, 2005-2020	7
Graf 3: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v Trnavskom kraji a SR.....	7
Graf 4: Miera podnikateľskej aktivity podľa krajov, 2020	8
Graf 5: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy TTSK a SR, 2020.....	9
Graf 6: Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy TTSK a SR, 2020.....	9
Graf 7: Odvetvová štruktúra MSP v TTSK a SR, 2020	10
Graf 8: Vývoj počtu žien FO – podnikateliek a ich podielu na celkovom počte FO- podnikateľov v TTSK.....	11
Graf 9: Podiel žien na celkovom počte FO – podnikateľov podľa krajov SR, 2020.....	12
Graf 10: Zastúpenie žien podľa odvetví v TTSK, 2020	12
Graf 11: Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR, 2020	13
Graf 12: Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v TTSK, 2020	13
Graf 13: Miera vznikov MSP podľa krajov, 2020.....	14
Graf 14: Počet vzniknutých MSP podľa krajov, 2008-2020	15
Graf 15: Miera zánikov podnikateľských subjektov podľa krajov, 2020.....	15
Graf 16: Čistý prírastok podnikateľských subjektov v TTSK, 2008-2020	16
Graf 17: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa krajov, 2019	17
Graf 18: Štruktúra vývozu podľa veľkosti vyvážajúcich, 2019	19
Graf 19: Podiel MSP na objeme vývozu podľa krajov, 2019.....	20
Graf 20: Podiel vyvážajúcich MSP na 100 aktívnych MSP podľa krajov a ich počet, 2019	20
Graf 21: Podiel MSP na objeme dovozu podľa krajov, 2019.....	20
Graf 22: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch v TTSK.....	21
Graf 23: Podiel MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb, 2020.....	22
Graf 24: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v TTSK	23
Graf 25: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v TTSK	23

Tabuľky:

Tabuľka 1: Podnikateľské subjekty so sídlom v TTSK, 2020.....	6
Tabuľka 2: Počet a štruktúra MSP v okresoch TTSK, 2020	8
Tabuľka 3: Finančné ukazovatele MSP v TTSK, 2015-2019.....	18
Tabuľka 4: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE	26
Tabuľka 5: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE	27

Obrázky:

Obrázok 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP v okresoch Trnavského kraja, 2020.....	9
--	---

Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja miest, obcí, regiónov i celej krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám (74 %) aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou (55 %) na tvorbe pridanej hodnoty. 97 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov.

Trnavský samosprávny kraj patrí medzi menšie kraje Slovenska nielen svojou rozlohou, ale aj počtom obyvateľov. Medzi najdôležitejšie výhody kraja nesporne patrí rast zahraničného kapitálu v priemysle, koncentrovanejšia prítomnosť zahraničných investorov, kvalifikovaná pracovná sila, potenciál pre výstavbu priemyselných parkov, vysoký podiel ornej pôdy, či dobrá dopravná infraštruktúra.

K rozvoju Trnavského kraja významne prispievajú aj malé a stredné podniky, ktoré z dlhodobého hľadiska vykazujú pozitívne vývojové tendencie s rastom početnosti a zlepšovaním finančných výsledkov. Vyvrcholenie úspešnej dekády, ktorá bola charakteristická dynamickým rozvojom sektora MSP naprieč všetkými regiónmi SR predstavoval rok 2019. V roku 2020 sa už musel celý podnikateľský sektor vyrovať s negatívnymi dopadmi pandémie koronavírusu, ktorá dostala slovenskú ekonomiku do recesie.

Cieľom štúdie je, prostredníctvom prezentácie základných kvantitatívnych ukazovateľov, komplexne zhodnotiť stav a vývoj malého a stredného podnikania v Trnavskom samosprávnom kraji do roku 2020. Použité ukazovatele sú vyhodnocované z krátkodobého a dlhodobého vývoja v komparácii s ostatnými kraji a celým Slovenskom. Vyhodnotené sú štatistické údaje o MSP v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií a odvetvového členenia. Finančná výkonnosť malých a stredných podnikov v kraji je zhodnotená prostredníctvom základných finančných ukazovateľov. Konkurenčná schopnosť MSP na zahraničných trhoch je posudzovaná podľa ich zahranično-obchodných aktivít.

1 Ako sú definované malé a stredné podniky

Európska komisia (EK) definuje podnik ako subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Určujúcim faktorom je pritom hospodárska činnosť, nie právna forma. Z tohto dôvodu možno podľa EK medzi podniky zaradiť samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, obchodné spoločnosti, partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Na základe odporúčania Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP sa do skupiny malých a stredných podnikov zaraďujú podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb, a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur¹. Jednotlivé veľkostné kategórie MSP sú určené podľa hraničných hodnôt vyššie uvedených kritérií, pričom rozlišujeme tri kategórie:

	 Mikropodnik	 Malý podnik	 Stredný podnik
 Zamestnanci	< 10	< 50	< 250
 Ročný obrat	≤ 2 mil. Eur	≤ 10 mil. Eur	≤ 50 mil. Eur
 Bilančná suma	≤ 2 mil. Eur	≤ 10 mil. Eur	≤ 43 mil. Eur

V tomto materiáli je pri všetkých ukazovateľoch uplatňované kritérium členenia podnikateľských subjektov do jednotlivých kategórií MSP – počet zamestnancov. Výnimku predstavujú len finančné ukazovatele, pri ktorých je okrem kritéria počtu zamestnancov zohľadňovaná aj výška ročného obratu.

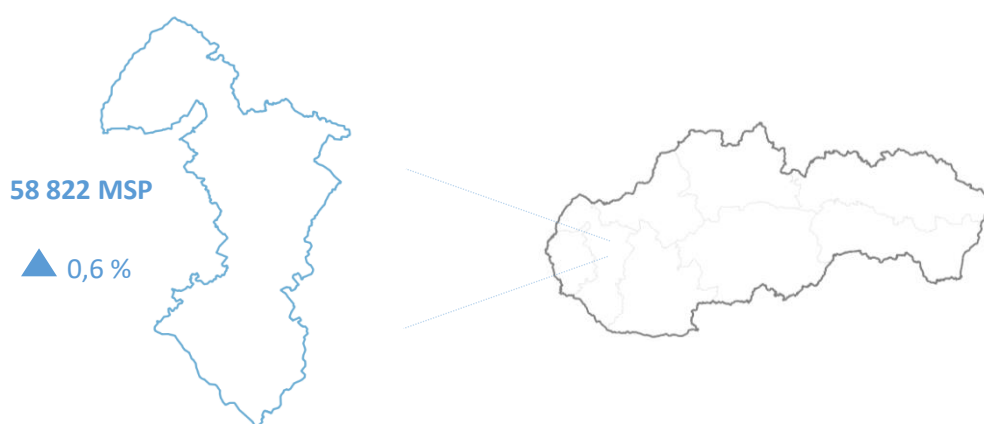
Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) a DataCentra. Štatistické informácie uvedené v materiáli predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatisticko-analytických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vznik a zánik podnikateľských subjektov v SR, Analýza finančných ukazovateľov MSP).

¹ Odporúčanie Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>

2 Stav a vývoj početnosti MSP v TTSK

Na území Trnavského samosprávneho kraja bolo **na konci roka 2020 registrovaných 58 822 podnikateľských subjektov patriacich do veľkostnej kategórie malých a stredných podnikov**. Pandémia Covid-19 a s tým spojené prijímanie opatrení za účelom zamedzenia ďalšieho šírenia vírusu spolu s poklesom domáceho a zahraničného dopytu sa zásadne podpísali na medziročnom vývoji početnosti MSP v kraji. V porovnaní s rokom 2019 došlo k medziročnému nárastu len o 0,6 %, v SR o 0,3 %.

Najväčší podiel **97,1 % tvorili mikropodniky**. Nižšie zastúpenie mali malé (2,3 %) a stredné podniky (0,4 %). Štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií podnikov tak zodpovedá celonárodným hodnotám. Okrem MSP malo v Trnavskom kraji svoje sídlo aj 56 veľkých podnikov, čo predstavuje len 0,1 % všetkých aktívnych firiem registrovaných v kraji.

Tabuľka 1: Podnikateľské subjekty so sídlom v TTSK, 2020

Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu	
					Abs.	Podiel v %
Mikropodniky (0 - 9)	21 827	32 861	2 073	420	57 181	97,1%
Malé podniky (10 - 49)	1 264	114	1	2	1 381	2,3%
Stredné podniky (50 - 249)	257	3	0	0	260	0,4%
Veľké podniky (250 a viac)	54	2	0	0	56	0,1%
Spolu MSP (0 - 249)	23 348	32 978	2 074	422	58 822	99,9%
Spolu podnikateľské subjekty	23 402	32 980	2 074	422	58 878	100,0%

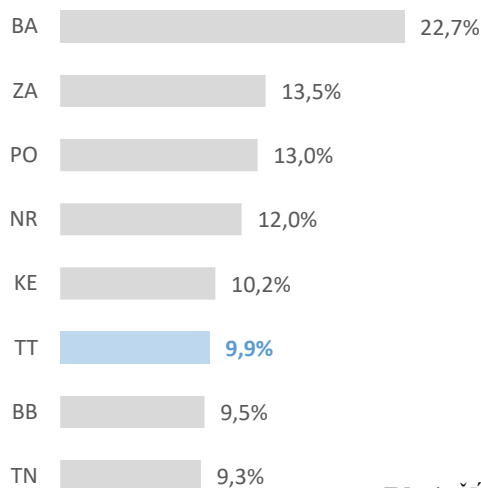
Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Približne **jeden z desiatich aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (9,9 %) mal v roku 2020 svoje sídlo v Trnavskom samosprávnom kraji**. V porovnaní s ostatnými samosprávnymi kraji, patrí TTSK medzi kraje s nižším počtom malých a stredných podnikov. Najmenej, len 9,3 % MSP malo v roku 2020 svoje sídlo v Trenčianskom kraji. Naopak, najviac MSP sa koncentruje na území Bratislavského kraja. Svoje sídlo tam má približne každý piaty (22,7 %) aktívny malý a stredný podnik na Slovensku.

Z dlhodobého hľadiska sa počet aktívnych MSP v TTSK zvyšuje. Tento vývoj platí prakticky pre všetky kraje na Slovensku. **Za uplynulých 15 rokov sa počet MSP v Trnavskom samosprávnom kraji zvýšil o 20,4 %**. Na celom Slovensku sa početnosť MSP počas rovnakého obdobia zvyšovala dynamickejšie - o 30,6 %. Najdynamickejší rast počtu MSP v kraji bol zaznamenaný ešte v období pred finančnou a hospodárskou krízou z roku

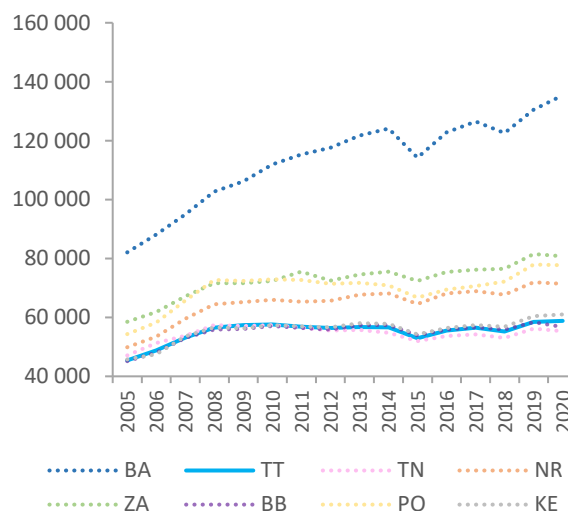
2008. V období 2005 až 2008 sa počet aktívnych MSP v kraji zvýšil o štvrtinu (24,5 %, resp. o 11 136 MSP) s priemerným ročným rastom 7,6 %. Podobným tempom sa zvyšoval počet MSP napr. v Bratislavskom kraji. Vysoká dynamika rastu MSP však bola charakteristická aj pre ostatné kraje na Slovensku. Rast početnosti MSP v TTSK sa výrazne spomalil, až zastavil, začiatkom globálnej krízy, ktorá sa na Slovensku najvýraznejšie prejavila v roku 2009. V období od roku 2009 až do roku 2020 sa počet MSP v kraji zvýšil len o 2,4 %, resp. o 1 404 MSP. Pre porovnanie, za rovnaké obdobie vrástla početnosť MSP v Bratislavskom kraji o 27,7 % a na celom území Slovenska o 10,1 %.

Graf 1: Štruktúra MSP na Slovensku podľa krajov, 2020

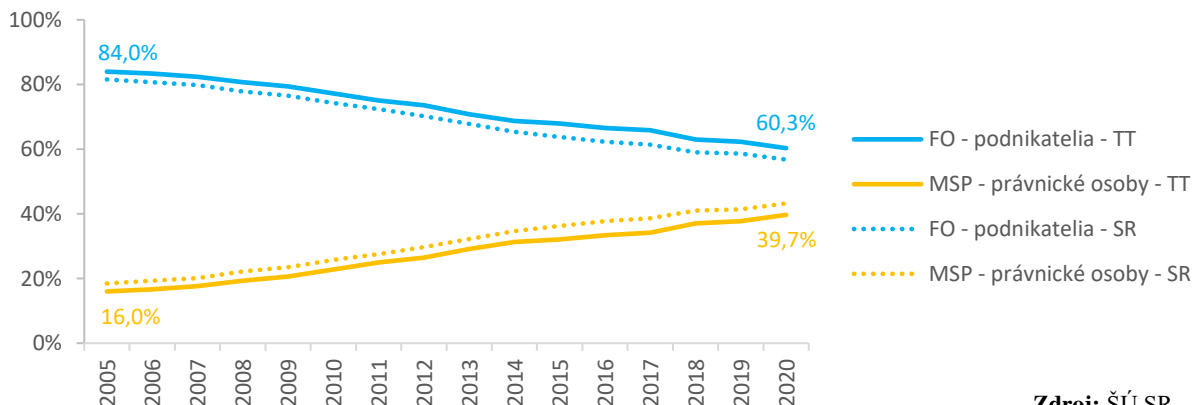
Zdroj: ŠÚ SR

Graf 2: Vývoj počtu MSP v krajoch SR, 2005-2020

Z hľadiska právnych foriem pokračoval v roku 2020 trend z predchádzajúcich rokov, charakteristický pozvoľným znižovaním podielu fyzických osôb – podnikateľov (t. j. živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci – ďalej SHR) na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov v TTSK a na Slovensku. Navzdory znižovaniu podielu, v štruktúre MSP podľa právnych foriem stále prevládajú fyzické osoby – podnikatelia s podielom 60,3 %. Zastúpenie MSP – právnických osôb sa v roku 2020 opätovne zvýšilo a dosiahlo 39,7 %. Z dlhodobého hľadiska sa štruktúra MSP v TTSK vyvíja v súlade so štruktúrou MSP podľa právnych foriem na národnej úrovni, kde 56,8 % tvoria FO - podnikatelia a 43,2 % MSP – právnické osoby.

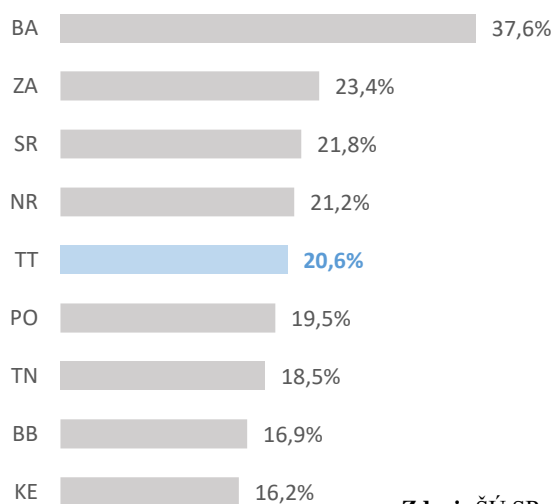
Graf 3: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v Trnavskom kraji a SR

Zdroj: ŠÚ SR

Miera podnikateľskej aktivity MSP, ktorá vyjadruje koľko aktívnych malých a stredných podnikov pripadá na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov, naznačuje miernu stagnáciu sektora MSP v TTSK. V roku 2020 dosiahla miera podnikateľskej aktivity MSP 20,6 %. To znamená, že na **100 ekonomicky aktívnych obyvateľov TTSK pripadá takmer 21 aktívnych MSP**. Miera podnikateľskej aktivity MSP je mierne pod úrovňou Slovenska, pričom výraznejšie zaostáva najmä za Bratislavským krajom, kde na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá takmer 38 MSP.

Graf 4: Miera podnikateľskej aktivity podľa krajov, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

Z priestorového rozmiestnenia MSP v TTSK vyplýva **vyššia významnosť okresov Dunajská Streda a Trnava**, v ktorých sídli polovica všetkých aktívnych MSP v kraji. Najmenej MSP je registrovaných v okrese Hlohovec, Skalica a Senica.

Miera podnikateľskej aktivity je najvyššia v okrese Dunajská Streda, kde pripadá približne 25 MSP na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov. Vyššiu podnikateľskú aktivitu ako v celom kraji vykazuje ešte okres Trnava (21,9 %). Najnižšia podnikateľská aktivita (15,0 %) bola zaznamenaná v okrese Hlohovec.

Miera podnikateľskej aktivity FO – podnikateľov je vyššia ako na Slovensku v okrese Dunajská Streda (14,9 %), Galanta (13,0 %) a Trnava (12,7 %). Miera podnikateľskej aktivity MSP – právnických osôb prevyšuje celoslovenskú úroveň len v okrese Dunajská Streda (9,7 %).

Najnižšia miera podnikateľskej aktivity bola zaznamenaná v Košickom a Banskobystrickom kraji. Vývoj podnikateľskej aktivity MSP v ostatných desiatich rokoch nenadviazal na dynamický rast z obdobia pred nástupom finančnej a hospodárskej krízy v rokoch 2003 až 2008.

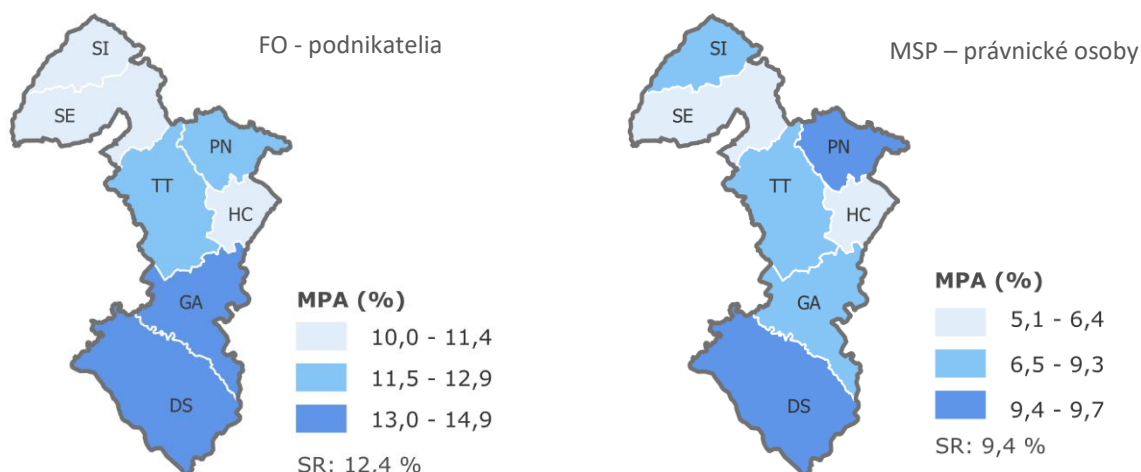
Miera podnikateľskej aktivity v TTSK sa od roku 2008 ustálila na úrovni okolo 20 %. Od roku 2009 sa miera podnikateľskej aktivity zvýšila len o 0,9 p. b. z 19,7 % na 20,6 %. K pretrvávajúcej stagnácii prispieva nízka dynamika rastu početnosti MSP spojená s miernym poklesom počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva v kraji.

Tabuľka 2: Počet a štruktúra MSP v okresoch TTSK, 2020

Okres	Počet MSP	Podiel
Dunajská Streda	14 751	25,1%
Trnava	14 647	24,9%
Galanta	10 237	17,4%
Piešťany	6 605	11,2%
Senica	5 098	8,7%
Skalica	4 041	6,9%
Hlohovec	3 443	5,9%

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

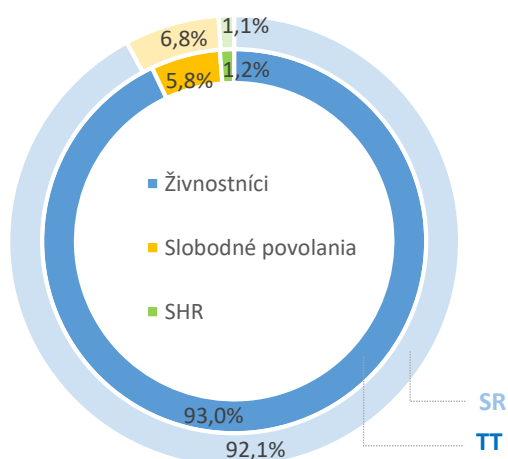
Obrázok 1: Miera podnikateľskej aktivity MSP v okresoch Trnavského kraja, 2020

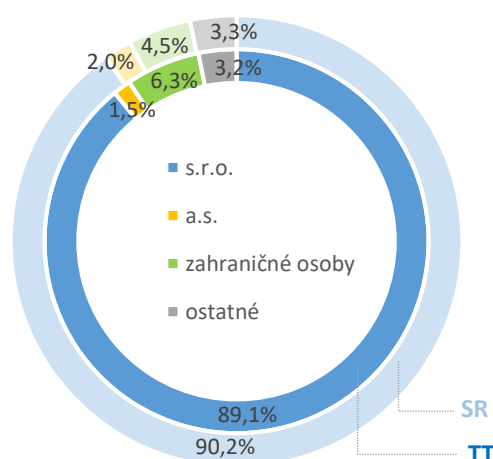
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR, ÚGKK SR

V skupine MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia dlhodobo **pretrváva dominantné zastúpenie živnostníkov**, ktoré v roku 2020 predstavovalo 93,0 %, čo v absolútnom vyjadrení činí 33 tisíc. Osoby podnikajúce formou slobodných povolání tvorili 5,8 % (alebo v absolútnych hodnotách 2 074). V TTSK, ale aj na Slovensku sú dlhodobo najmenej zastúpenou právnou formou samostatne hospodáriaci roľníci (SHR), ktorí predstavovali len 1,2 % (442 subjektov) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov v kraji. **Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy v TTSK zodpovedá štruktúre na národnej úrovni s dominantným podielom spoločností s ručením obmedzeným**. Tie v roku 2020 tvorili 89,1 %. Nasledujú zahraničné osoby s podielom 6,3 % (najdynamickejší nárast v uplynulých rokoch) a akciové spoločnosti s 1,5 %.

Graf 5: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy TTSK a SR, 2020

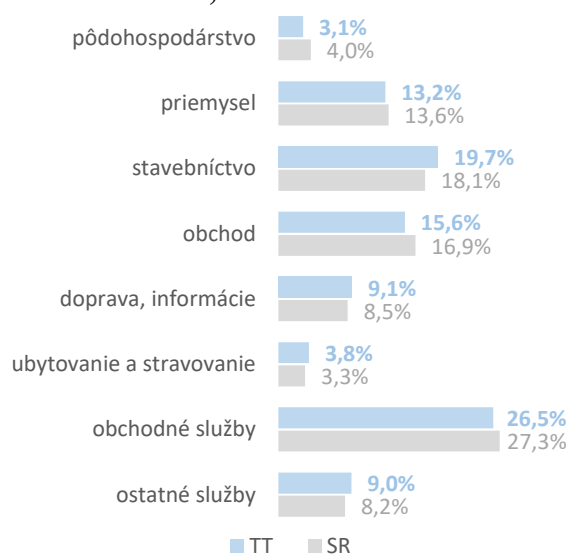

Graf 6: Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy TTSK a SR, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

Graf 7: Odvetvová štruktúra MSP v TTSK a SR, 2020

Zdroj: ŠÚ SR

V odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov v Trnavskom samosprávnom kraji je **najviac zastúpený sektor služieb s podielom 48,4 %**. Z podrobnejšieho odvetvového členenia vyplýva, že štvrtina (26,5 %) MSP vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodných služieb (sekcia SK NACE K až N). Ďalšia pätina (19,7 %) MSP pôsobí v odvetví stavebníctva. Medzi MSP v TTSK sú najmenej zastúpené odvetvia ako pôdohospodárstvo a ubytovanie a stravovanie. Celkovo sa odvetvová štruktúra MSP v TTSK a za celé Slovensko výraznejšie nelíši.

Z dlhodobého hľadiska **dochádza k poklesu** podielu MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania **v obchode a naopak, narastá význam služieb**, najmä obchodných služieb. Rovnaký vývoj je zaznamenaný aj v prípade odvetvovej štruktúry MSP na Slovensku.

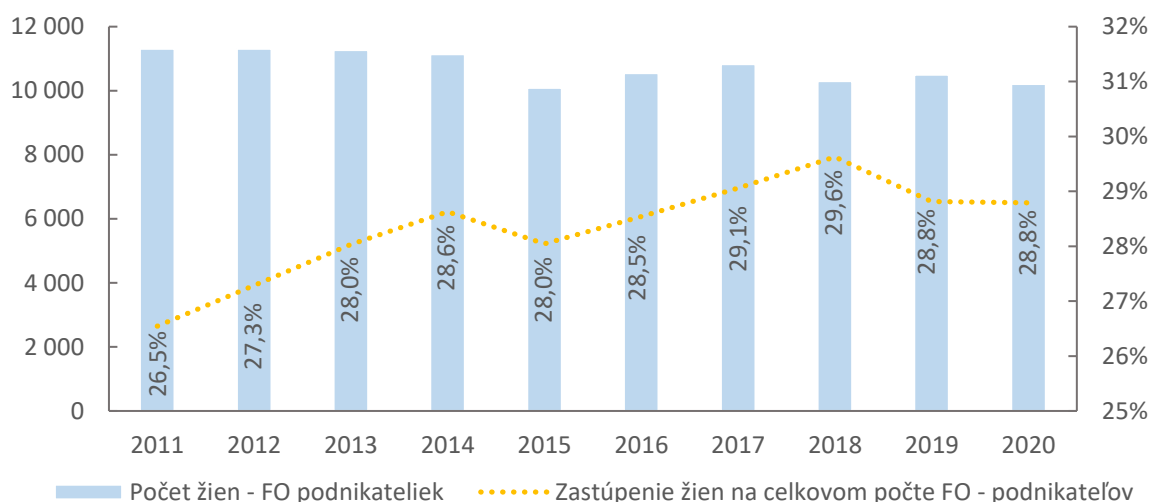
3 Rodová a veková štruktúra FO - podnikateľov

Rodová štruktúra FO – podnikateľov

Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v Trnavskom samosprávnom kraji sa rovnako ako na Slovensku vyznačuje dominantným zastúpením mužov. Trnavský kraj v porovnaní s ostatnými regiónmi SR vykazuje priemerné zastúpenie žien. **V roku 2020 dosiahli ženy podiel 28,8 %** na celkovom počte fyzických osôb – podnikateľov. V absolútnom vyjadrení dosiahol počet žien fyzických osôb – podnikateľiek 10,2 tisíc. **Muži tvorili viac ako dvojtretinový podiel (71,2 %)**. V medziročnom porovnaní sa zastúpenie žien nezmenilo. V porovnaní s rokom 2011 sa zastúpenie žien zvýšilo o 2,3 p. b.. V období poslednej dekády dosiahli ženy najvyšší podiel v roku 2018 (29,6 %).

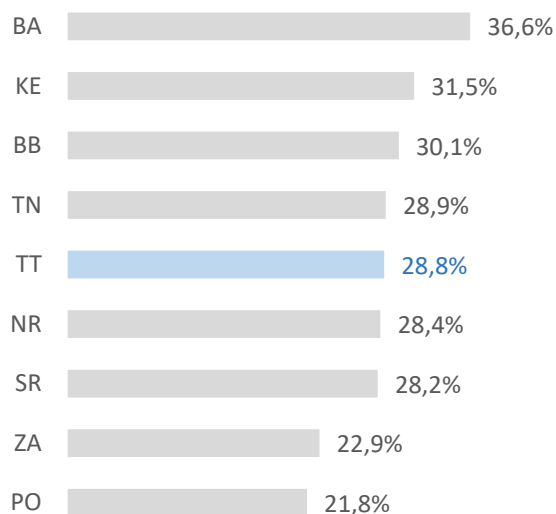
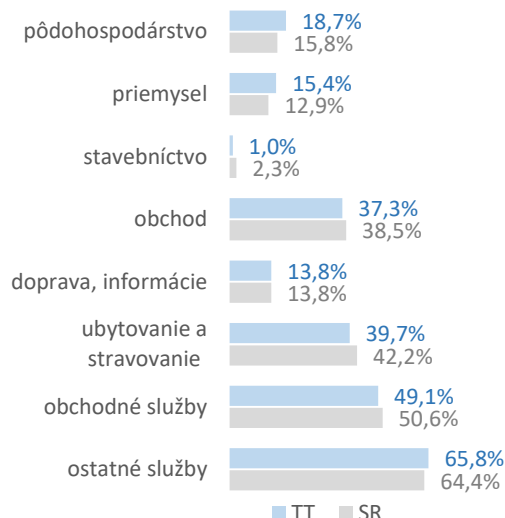
Každý druhý podnikateľ (51,4 %) podnikajúci v slobodných povolaniach v Trnavskom samosprávnom kraji je ženského pohlavia. Viac ako jednu štvrtinu (27,5 %) predstavoval podiel žien v rámci živnostníkov, najpočetnejšej právnej forme fyzických osôb – podnikateľov. Medzi samostatne hospodáriacimi roľníkmi dosiahol podiel žien 28,8 %.

Graf 8: Vývoj počtu žien FO – podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO-podnikateľov v TTSK

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Sektor služieb patrí medzi kľúčové odvetvia pre podnikanie žien. Najvyššie zastúpenie dosahujú ženy v Trnavskom samosprávnom kraji **v sektore ostatných služieb** (sekcia SK NACE P až S). V roku 2020 tvorili ženy v danom odvetví takmer dvojtretinový podiel (65,8 %) na celkovom počte fyzických osôb - podnikateľov. Medzi ďalšie odvetvia s významným zastúpením žien možno zaradiť **obchodné služby** (sekcia SK NACE K až N, 49,1 %), ubytovanie a stravovanie (39,7 %) a obchod (37,3 %). Najnižšia aktivita žien je naopak dosahovaná v stavebníctve, kde ich podiel na celkovom počte podnikateľov predstavoval len 1,0 %. Zastúpenie žien v jednotlivých odvetviach hospodárstva v Trnavskom kraji nevykazuje výrazné odlišnosti v porovnaní s celou SR.

Graf 9: Podiel žien na celkovom počte FO – podnikateľov podľa krajov SR, 2020**Graf 10: Zastúpenie žien podľa odvetví v TTSK, 2020**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

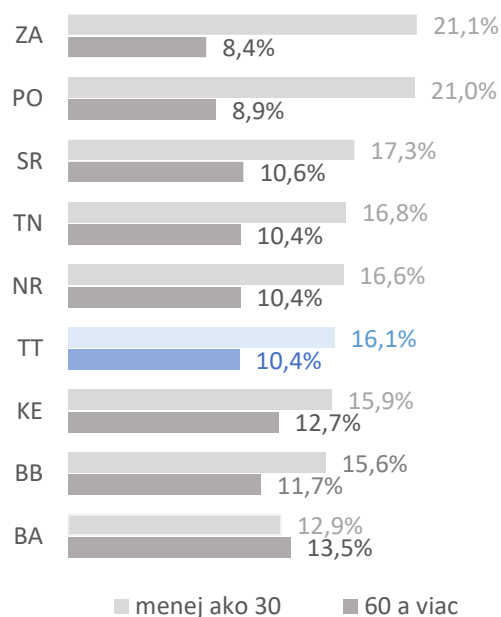
Veková štruktúra FO – podnikateľov

Veková štruktúra FO – podnikateľov sa aj v Trnavskom samosprávnom kraji vyznačuje najvýraznejším zastúpením vekovej kategórie 40 až 49-ročných. V uvedenej vekovej kategórii podnikala viac ako jedna štvrtina (28,5 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov. Trnavský samosprávny kraj spolu s Bratislavským dosahuje najvyššie zastúpenie kategórie 40 až 49 rokov. Takmer jedna štvrtina (24,0 %) podnikateľov bola vo vekovej kategórii 30 až 39-ročných. Každý piaty (21,0 %) podnikateľ v Trnavskom samosprávnom kraji patril do vekovej kategórie 50 až 59-ročných.

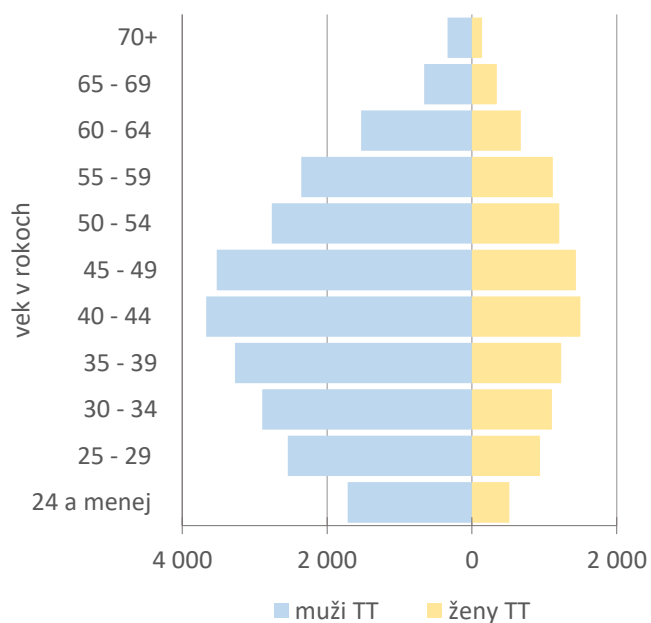
Trnavský samosprávny kraj sa zaraďuje medzi kraje s podpriemerným zastúpením mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov. V roku 2020 dosiahlo zastúpenie mladých podnikateľov 16,1 %. Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť nárast zastúpenia mladých podnikateľov z dlhodobého hľadiska. Zastúpenie mladých podnikateľov v jednotlivých regiónoch súvisí aj s vekovou skladbou ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí v Trnavskom samosprávnom kraji 10,4 % FO – podnikateľov. V porovnaní s ostatnými kraji SR sa Trnavský samosprávny kraj zaraďuje medzi regióny s priemerným zastúpením starších podnikateľov. V období predchádzajúcich piatich rokov sa zastúpenie starších zvýšilo len mierne.

Graf 11: Podiel mladých a seniorov medzi FO – podnikateľmi podľa krajov SR, 2020

Graf 12: Veková štruktúra FO – podnikateľov podľa pohlavia v TTSK, 2020

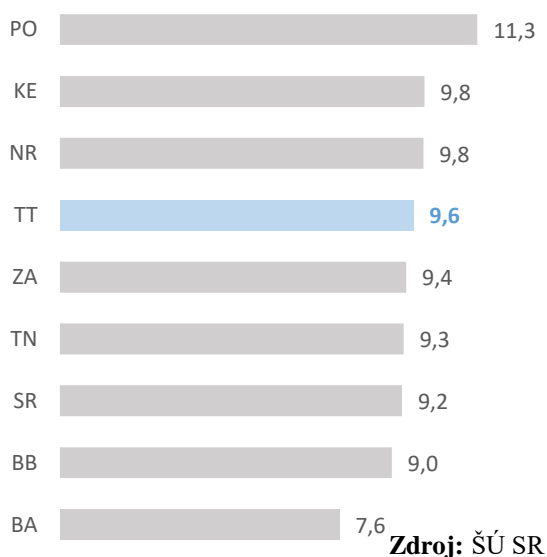
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

4 Vznik a zánik podnikateľských subjektov

V Trnavskom samosprávnom kraji bolo počas roka 2020 zaregistrovaných 8 450 nových MSP. Z celkového počtu 83 174 novovzniknutých MSP na Slovensku to predstavuje 9,6 %. Napriek koronakríze sa počet nových registrácií v kraji medziročne zvýšil o 5,1 %. V porovnaní s tým, celkový počet nových MSP na Slovensku medziročne poklesol o 2,0 %. Počet novovzniknutých MSP sa medziročne znížil vo väčšine krajov. Výnimkou je len Trnavský a Bratislavský kraj. Uvedený vývoj potvrdzuje, že aj napriek kríze, podnikatelia v Trnavskom kraji nachádzajú dostatok príležitostí a vhodné podmienky pre realizáciu nových podnikateľských aktivít.

Najviac nových MSP vzniklo v okrese Trnava (2 229, resp. 26,4 %). Len s miernym odstupom nasleduje okres Dunajská Streda s počtom 1 952 nových MSP, čo predstavuje 23,1 %. Pre nové firmy je najmenej atraktívnym okresom v kraji okres Hlohovec, kde bolo evidovaných len 4,9 % zo všetkých nových MSP v kraji. Miera vznikov, vyjadrujúca podiel nových MSP na celkovom počte registrovaných MSP, indikuje priemernú aktivitu začínajúcich podnikateľov v TTSK.

Graf 13: Miera vznikov MSP podľa krajov, 2020

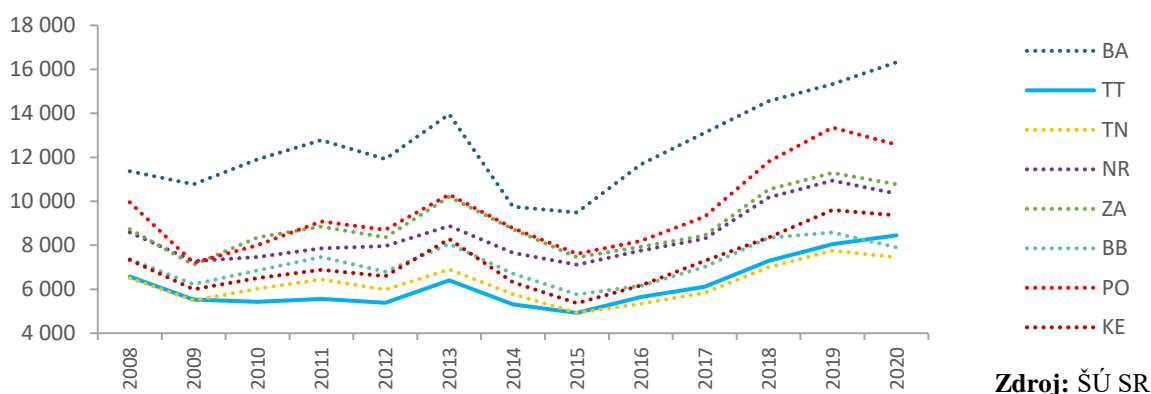
Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2020 pripadalo približne 10 novoregistrovaných MSP na 100 MSP so sídlom na území kraja. Najnižšia miera vznikov MSP bola evidovaná v Bratislavskom samosprávnom kraji (7,6). Miera vznikov MSP v TTSK sa nachádza len mierne nad úrovňou Slovenska, kde na 100 MSP pripadá takmer 9,2 novovzniknutých firiem.

V porovnaní s celým Slovenskom majú medzi novovzniknutými MSP v TTSK vyššie zastúpenie obchodné služby – SK NACE K až N (35,3 %). Každá piata nová firma podniká v stavebníctve (19,9 %). Naopak, medzi menej atraktívne odvetvia pre vznik nových podnikateľských subjektov možno zaradiť pôdohospodárstvo (2,1 %) a ubytovanie a stravovanie (2,9 %).

Počet nových registrácií v kraji kontinuálne rastie už od roku 2016. V období od roku 2015 do konca roku 2020 sa počet novovzniknutých MSP v TTSK zvýšil o 72,0 %. V prípade celého Slovenska došlo v rovnakom období k nárastu nových registrácií o 58,0 %. Pre porovnanie, počet nových MSP sa najdynamickejšie zvýšil v Košickom kraji, o 74,6 %. Trnavský samosprávny kraj však dlhodobo vyznačuje nízkym počtom nových podnikateľských subjektov. Spolu s Trenčianskym krajom patria do skupiny krajov s najnižším počtom nových registrácií. K nízkemu počtu nových registrácií prispieva mnoho faktorov, okrem iného aj štruktúra podnikov so silnou pozíciou väčších priemyselných podnikov, nízka miera nezamestnanosti a vyššie priemerné mzdy.

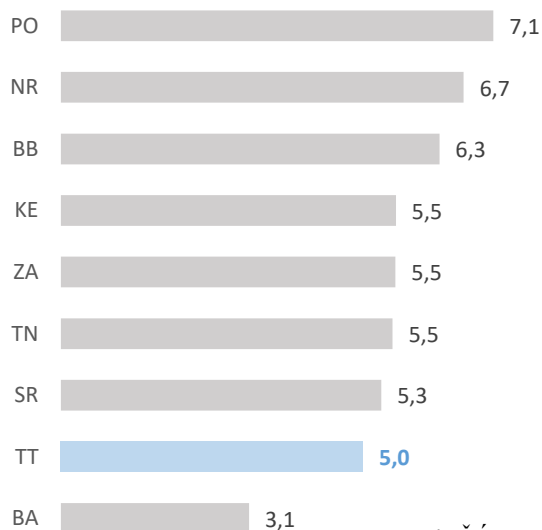
Graf 14: Počet vzniknutých MSP podľa krajov, 2008-2020

Zdroj: ŠÚ SR

V roku 2020 zároveň **zaniklo 4 416 podnikateľských subjektov** so sídlom na území kraja. **Z celkového počtu zaniknutých podnikateľských subjektov na Slovensku to predstavuje 9,3 %.** Prijaté opatrenia na podporu podnikateľského sektora v období koronakrízy sa pozitívne prejavili na medziročnom poklese zaniknutých podnikateľských subjektov o 15,2 %. Na celom Slovensku došlo k medziročnému poklesu počtu zaniknutých subjektov o 15,1 %.

Graf 15: Miera zánikov podnikateľských subjektov podľa krajov, 2020

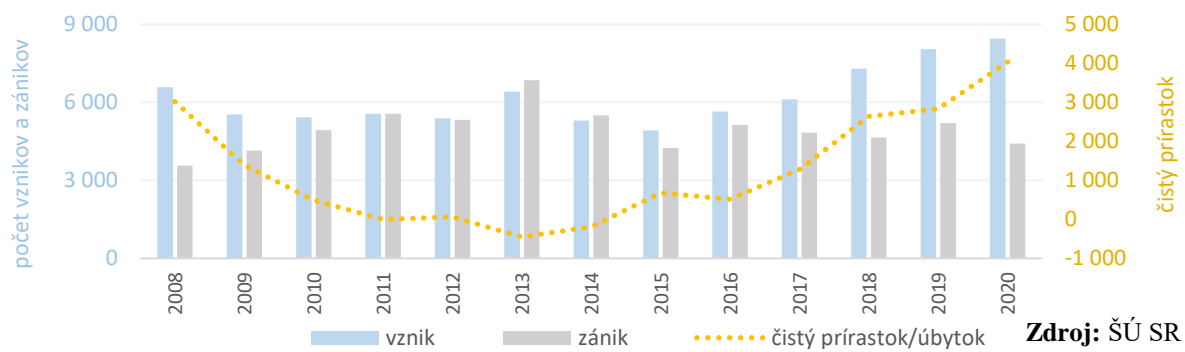
Zdroj: ŠÚ SR

Miera zánikov, vyjadrujúca podiel zaniknutých podnikateľských subjektov na celkovom počte registrovaných subjektov, indikuje **menej zanikajúcich podnikateľov v TTSK.** V roku 2020 pripadalo len **5 zaniknutých podnikateľských subjektov na 100 firiem so sídlom na území kraja.** Miera zánikov v TTSK sa nachádza pod úrovňou Slovenska (5,3). Podobne ako v prípade vznikov, bola nižšia miera zánikov evidovaná aj v Bratislavskom samosprávnom kraji (3,1).

V porovnaní so SR sa väčší význam obchodných služieb v štruktúre MSP v TTSK odzrkadľuje aj na vyššom počte zaniknutých subjektov (32,9 %). Silná a stabilná pozícia etablovaných firiem v priemysle sa naopak prejavuje na **nižšom podiele zanikajúcich subjektov v odvetví priemyslu (11,1 %).**

Pozitívnym znakom je stabilný vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov v TTSK počas uplynulých piatich rokov. Aj v prípade zánikov sa podnikateľské subjekty v TTSK vyznačujú dlhodobou nízkou početnosťou. Práve stabilný počet zaniknutých subjektov (oscilujúci okolo 5 000 zánikov ročne) a každoročné zvyšovanie početnosti nových MSP po roku 2015, viedli k dynamickému nárastu čistého prírastku firiem. Kým v roku 2016 bol v kraji zaznamenaný čistý prírastok na úrovni 515 subjektov, v roku 2020 to už bolo 4 034. **Napriek prebiehajúcej koronakríze dosiahol čistý prírastok v kraji doterajšie maximum,** ktoré prekonal aj prírastky z veľmi úspešného obdobia pred globálnou finančnou a hospodárskou krízou z roku 2008.

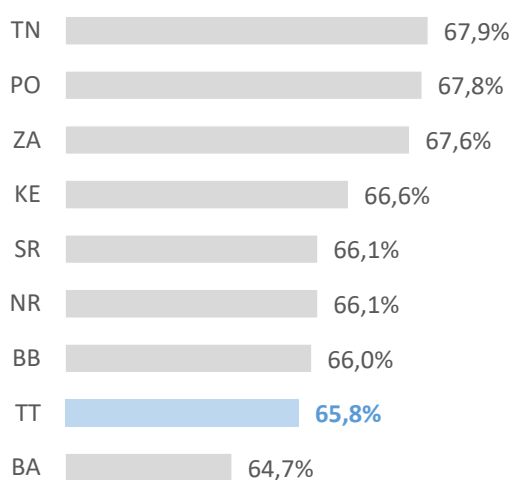
Graf 16: Čistý prírastok podnikateľských subjektov v TTSK, 2008-2020

5 Finančné ukazovatele MSP

V roku 2019 dosiahol podiel malých a stredných podnikov s kladným hospodárskym výsledkom (v rátane nulového HV) v Trnavskom samosprávnom kraji **65,8 %**. Viac ako jedna tretina subjektov dosiahla záporný hospodársky výsledok. V medziročnom porovnaní sa podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom mierne znížil. Podobný medziročný vývoj bol zaznamenaný aj na celom Slovensku. Pokles zastúpenia uvedených subjektov je možné pozorovať aj v období posledných piatich rokov. **Trnavský samosprávny kraj sa zaraďuje medzi kraje s najnižším podielom subjektov s kladným hospodárskym výsledkom** spomedzi regiónov SR.

Graf 17: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa krajov, 2019

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

samosprávnom kraji **znižil na úroveň 1,58 %**. Najvyššia úroveň bola dosiahnutá v sledovanom období v roku 2016.

Miera zadlženosti aktív vyjadruje podiel záväzkov na vlastnom imaní a záväzkoch spolu, resp. na aktívach. V roku 2019 dosiahli malé a stredné podniky v TTSK mediánovú **zadlženosť aktív 51,8 %**. Zadlženosť aktív sa každoročne znižuje, napriek tomu patria MSP z Trnavského kraja medzi nadpriemerne zadlžené subjekty na Slovensku.

Prístup k externým finančným zdrojom patrí medzi základné faktory ovplyvňujúce rozvoj sektora MSP. V roku 2019 **využíval každý piaty (21,5 %)** malý a stredný podnik v kraji **bankové úvery** ako externý zdroj financovania. K nárastu využívania bankových úverov dochádzalo počas celého hodnoteného obdobia 2015-2019. V porovnaní s ostatnými regiónmi využívajú MSP v TTSK bankové úvery nadpriemerne. **Podiel nákladových úrokov na bankových úveroch MSP sa po predchádzajúcom poklese zvýšil na 5,26 %**. V období 2015-2018 dochádzalo ku každoročnému poklesu podielu nákladových úrokov.

Likvidita predstavuje dôležitý ekonomický pojem v trhovom hospodárstve nakoľko vyjadruje mieru schopnosti firiem uhrádzať záväzky v krátkodobom časovom horizonte. Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v Trnavskom kraji v roku 2019 zlepšila. **Medián likvidity II. stupňa MSP sa zvýšil na 1,49**. Dosiahnutá hodnota bola najvyššia od roku 2015. Likvidita III. stupňa

(celková) v porovnaní s likviditou 2. stupňa zohľadňuje aj menej likvidné položky majetku – zásoby. **Medián koeficientu likvidity III. stupňa taktiež narástol, dosiahol úroveň 1,71.**

Ukazovateľ obrat aktív vyjadruje pomer tržieb k celkovým aktívam podniku. Ukazovateľ umožňuje posúdiť ako účinne podniky využívajú svoj majetok. **Medián obratu aktív MSP v Trnavskom samosprávnom kraji v roku 2019 dosiahol úroveň 0,96.** V medziročnom porovnaní sa výraznejšie nezmenil, v porovnaní s rokom 2015 zaznamenal pokles.

Ukazovateľ doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku kvantifikuje dobu trvania úhrady záväzku od momentu jeho vzniku. **Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP v Trnavskom samosprávnom kraji v roku 2019 poklesla na 9 dní.** Platobná disciplína MSP v kraji sa zlepšuje každoročne od roku 2015. Obdobný vývoj zaznamenáva aj doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku. **Mediánová hodnota doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP sa v roku 2019 znížila na 20,9 dňa.**

V roku 2019 dosiahla prostredná hodnota **finančnej produktivity práce MSP 1,52 Eur.** V medziročnom porovnaní sa mierne znížila, pričom pokles vykazuje od roku 2017. Dosiadnutá úroveň finančnej produktivity práce znamená, že z 1 Eur osobných nákladov sa vyprodukovalo 1,52 Eur pridanej hodnoty.

Podľa **Altmanovho indexu finančného zdravia** bolo v roku 2019 v Trnavskom samosprávnom kraji **v dobrej finančnej situácii 40,0 % malých a stredných podnikov.** V medziročnom porovnaní sa zastúpenie uvedených subjektov mierne zvýšilo. TTSK dosahuje podpriemerné zastúpenie MSP v dobrej finančnej situácii v rámci celej SR. V zlej finančnej situácii bola jedna tretina (33,4 %) MSP so sídlom v TTSK. Viac ako jedna štvrtina (26,6 %) MSP pôsobila v sivej zóne.

Tabuľka 3: **Finančné ukazovatele MSP v TTSK, 2015-2019**

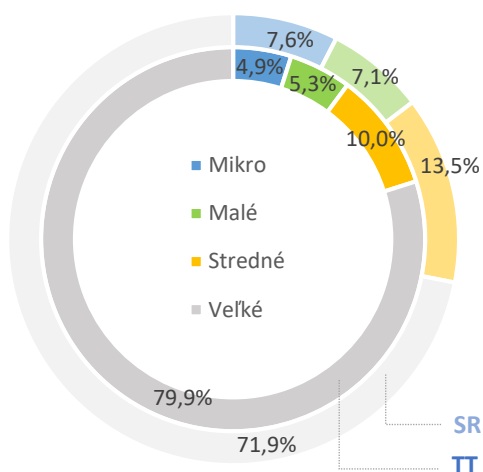
Ukazovateľ / rok	2015	2016	2017	2018	2019	
Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	67,4%	69,2%	68,6%	66,2%	65,8%	
Rentabilita tržieb	6,29%	6,82%	6,93%	5,27%	5,04%	
Rentabilita aktív	3,03%	3,64%	3,40%	1,80%	1,58%	
Celková zadlženosť aktív	60,6%	58,4%	56,0%	53,3%	51,8%	
Podiel MSP využívajúci bankové úvery	20,4%	20,9%	21,1%	21,3%	21,5%	
Podiel úrokov na bankových úveroch	5,98%	5,42%	5,28%	5,05%	5,26%	
Likvidita II. Stupňa	1,16	1,24	1,31	1,40	1,49	
Likvidita III. Stupňa	-	-	1,51	1,62	1,71	
Obrat aktív	1,02	0,99	0,96	0,97	0,96	
Doba splatnosti záväzkov	14,3	13,4	11,7	10,7	9,0	
Doba splatnosti pohľadávok	27,9	26,5	25,2	22,4	20,9	
Finančná produktivita práce	1,58	1,63	1,68	1,57	1,52	
Index finančného zdravia	Dobrá finančná situácia	41,3%	40,6%	39,8%	39,8%	40,0%
	Sivá zóna	24,8%	26,3%	26,9%	26,2%	26,6%
	Zlá finančná situácia	34,0%	33,1%	33,2%	34,0%	33,4%

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6 Postavenie MSP v zahraničnom obchode

Podnikateľské subjekty so sídlom na území Trnavského samosprávneho kraja vyviezli počas roka 2019 tovar v celkovom objeme 12 816,6 mil. Eur. **Malé a stredné podniky sa podieľali na pätine celkového vývozu kraja (20,1 %; resp. 2 579,8 mil. Eur).**

Graf 18: Štruktúra vývozu podľa veľkosti vyvážajúcich, 2019

Zdroj: ŠÚ SR

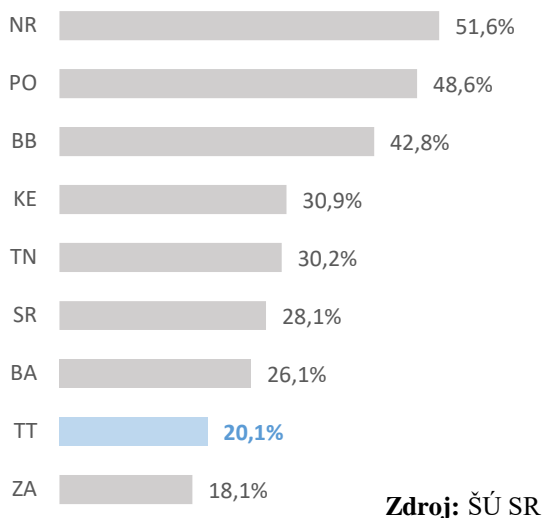
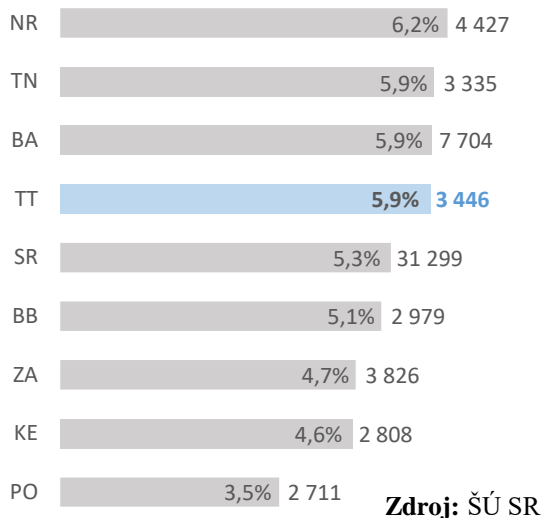
Podľa štruktúry jednotlivých veľkostných kategórií firiem so sídlom v Trnavskom kraji, dosiahol podiel mikropodnikov (0-9 zamestnancov, vrátane subjektov s nezisteným počtom zamestnancov) na celkovom vývoze 4,9 %. Malé podniky (10-49 zamestnancov) sa na celkovom vývoze z kraja podieľali 5,3 % a stredné podniky (50-249 zamestnancov) tvorili 10,0 %. **Dominantné postavenie na vývoze z TTSK zohrávajú veľké podniky**, ktoré realizovali 79,9 % celkového vývozu. V štruktúre vývozu TTSK a Slovenska sú značné rozdiely, ktoré sú spôsobené najmä silnejšou pozíciou veľkých podnikov na vývoze v TTSK (rozdiel 8,0 p. b.). V prípade ak berieme do úvahy len vývoz MSP je štruktúra vývozu podľa veľkosti subjektov v kraji a na Slovensku zhodná.

V porovnaní s ostatnými kraji je **pozícia MSP na vývoze v Trnavskom kraji najslabšia**. Štruktúrou vývozu sa najviac približuje Žilinský kraj. Jedným z dôvodov výraznejšieho zastúpenia veľkých podnikov na vývoze v Trnavskom a Žilinskom kraji je vyššia koncentrácia etablovaných veľkých priemyselných výrobcov v týchto krajoch, hlavne v oblasti automobilového a elektrotechnického priemyslu. Silnejšiu pozíciu na vývoze mali MSP v Nitrianskom a Prešovskom kraji.

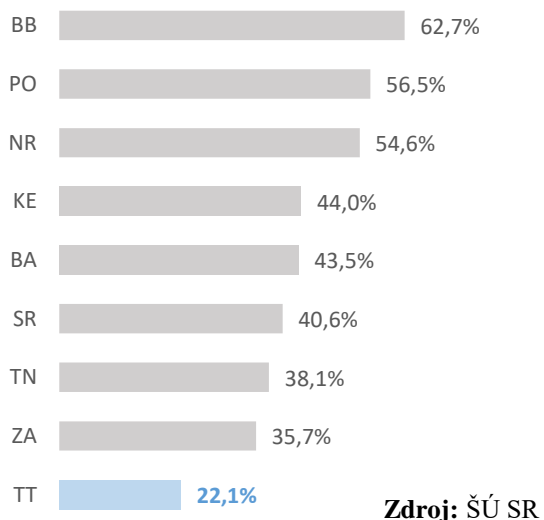
Z celkového vývozu MSP na Slovensku v roku 2019, realizovali MSP so sídlom v Trnavskom samosprávnom kraji 14,3 %. Na celkovom vývoze MSP je najaktívnejší Bratislavský kraj s podielom 27,7 %. Regionálna štruktúra vývozu MSP na úrovni krajov sa však vyznačuje značnou variabilitou². Kraje ležiace v západnej časti Slovenska charakterizuje vyšší podiel na celkovom vývoze MSP v porovnaní s východnou časťou krajiny.

S vyšším podielom Trnavského samosprávneho kraja na celkovom vývoze MSP zo Slovenska sa spája **vyšší počet vyvážajúcich**, ktorý v roku 2019 predstavoval podľa metodiky ŠÚ SR 3 446 subjektov. **Na 100 aktívnych MSP v kraji tak pripadá približne 6 vyvážajúcich**. Medziročne sa počet vyvážajúcich v kraji zvýšil o 1,8 %. Nižšie tempo rastu dosiahol už len Žilinský a Prešovský kraj.

² Podrobnejšie zhodnotenie postavenia MSP v zahraničnom obchode Slovenska dostupné v pravidelnej analýze SBA na: <http://monitoringmsp.sk/2020/05/15/analyticke-a-statisticke-vystupy-pravidelne/>

Graf 19: Podiel MSP na objeme vývozu podľa krajov, 2019**Graf 20: Podiel vyvážajúcich MSP na 100 aktívnych MSP podľa krajov a ich počet, 2019**

V roku 2019 dosiahol celkový objem dovozu realizovaný podnikateľskými subjektami so sídlom v Trnavskom samosprávnom kraji 11 401,3 mil. Eur. **Malé a stredné podniky z toho realizovali 22,1 %, resp. 2 517,3 mil. Eur**). Pre porovnanie, podiel MSP na celkovom dovoze Slovenska predstavoval v rovnakom roku 40,6 %. Mikropodniky a malé podniky sa na celkovom dovoze Trnavského kraja podieľali zhodne 7,4 %, resp. 7,6 %. Ďalších 7,1 % predstavoval dovoz stredných podnikov.

Graf 21: Podiel MSP na objeme dovozu podľa krajov, 2019

Podobne ako v prípade vývozu, **aj pri dovoze zohrávajú významnú úlohu veľké podniky, ktoré v roku 2019 tvorili 77,9 % celkového dovozu v kraji**. V porovnaní s ostatnými krajmi je pozícia veľkých podnikov najsilnejšia. Aj na dovoze TTSK teda možno badať jasný vplyv veľkých etablovaných firiem, ktoré sú súčasťou globálnych produkčných sietí.

Regionálna štruktúra celkového dovozu MSP na Slovensku v roku 2019 je charakterizovaná výraznou dominanciou Bratislavského kraja (44,1 %). **MSP z TTSK realizovali 9,2 % dovozu Slovenska**. Spolu s ďalšími krajmi západného Slovenska (Bratislavský, Nitriansky a Trenčiansky) realizovali takmer tri štvrtiny (71,7 %) celkového dovozu.

7 High-tech ukazovatele MSP

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

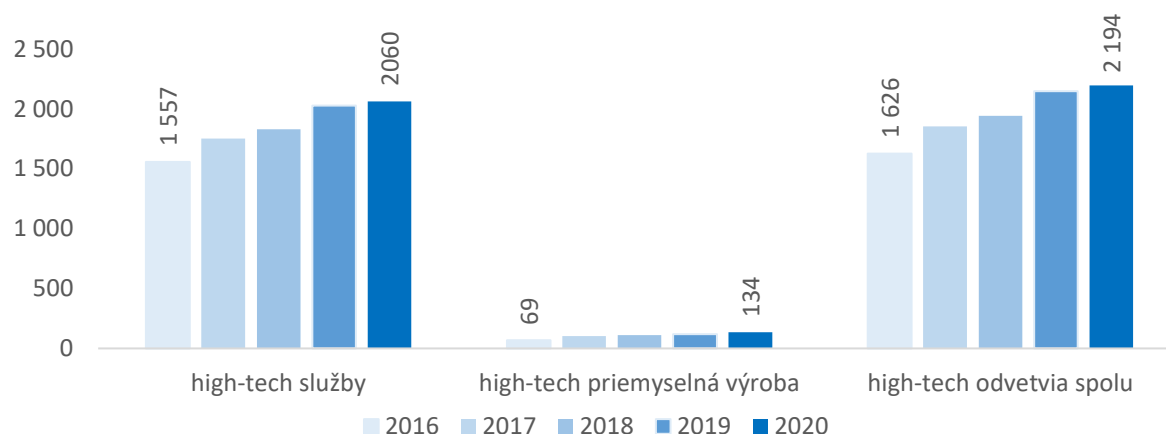
- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj³

V roku 2020 pôsobilo v Trnavskom samosprávnom kraji v high-tech sektoroch 2 194 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov). V medziročnom porovnaní sa početnosť malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch zvýšila o 2,2 %.

Graf 22: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch v TTSK

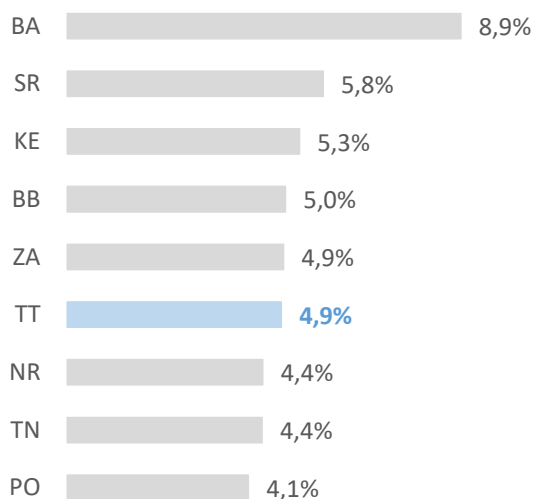

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

³ Celkové vymedzenie odvetví podľa technologickej úrovne a znalostnej intenzity služieb je uvedené v prílohe, v tabuľke 4 a 5.

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v Trnavskom samosprávnom kraji v high-tech sektoroch bolo **2 060 evidovaných v high-tech službách** (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou) a **134 v high-tech odvetviach priemyselnej výroby**. V posledných rokoch sa vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach vyznačuje rastúcou dynamikou, ktorá je ťahaná hlavne rastom MSP v high-tech službách.

Graf 23: Podiel MSP v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb, 2020

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a viac ako jedna tretina (37,1 %) v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou. V období rokov 2016 až 2020 dochádzalo k miernemu nárastu zastúpenia sektora vysokej a stredne vysokej technologickej úrovne. Zastúpenie sektora stredne nízkej technologickej úrovne postupne klesá. Podiel sektora nízkej technologickej úrovne je pomerne stabilný.

Zastúpenie high-tech odvetví, v ktorých pôsobia MSP v rámci služieb je pozitívnejšie ako v prípade priemyselnej výroby. **Podiel MSP v high-tech poznatkovo intenzívnych službách dosiahol 5,5 %**. Viac ako jedna tretina (33,6 %) z celkového počtu MSP v odvetví služieb (sekcia SK NACE G až S pokrývajúca súhrnne obchod a služby) pôsobila v ostatných poznatkovo intenzívnych službách (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby). V poznatkovo nenáročných službách pôsobilo 60,9 % malých a stredných podnikov.

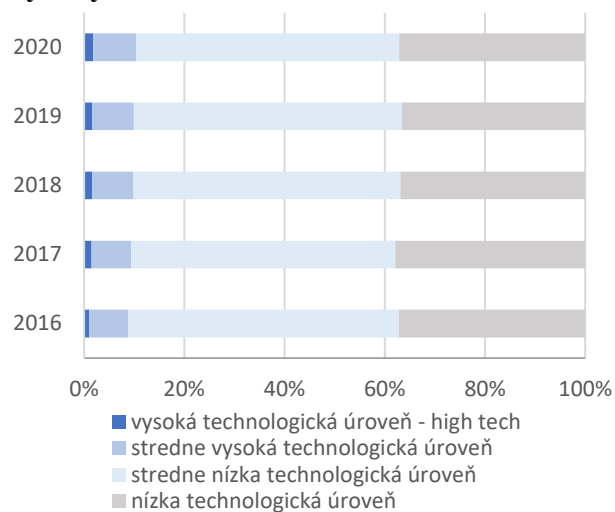
Od roku 2016 je zreteľný pozitívny trend nárastu zastúpenia sektora poznatkovo intenzívnych služieb s vysokou technológiou a sektora ostatných poznatkovo intenzívnych služieb. Uvedené tendencie sú sprevádzané poklesom zastúpenia sektora poznatkovo nenáročných služieb.

V roku 2020 dosiahol podiel malých a stredných podnikov v Trnavskom samosprávnom kraji v high-tech odvetviach 4,9 %.

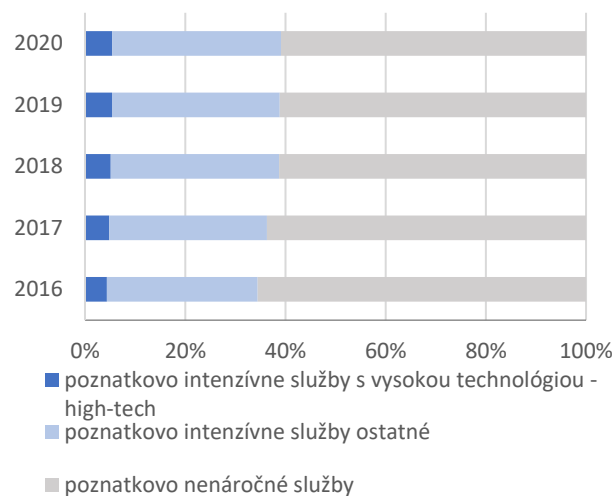
V porovnaní s ostatnými kraji SR dosahuje Trnavský samosprávny kraj priemernú úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky.

V Trnavskom samosprávnom kraji pôsobilo na konci roka 2020 **v odvetví priemyselnej výroby 1,8 % subjektov v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne** (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja) a 8,6 % v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja). Viac ako jedna polovica (52,5 %) malých a stredných podnikov bola aktívna

Graf 24: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby v TTSK

Graf 25: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti v TTSK

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zhrnutie

- Jeden z desiatich aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku (9,9 %) mal v roku 2020 svoje sídlo na území Trnavského samosprávneho kraja. Celkovo bolo v TTSK registrovaných 58 822 aktívnych MSP.
- Najpočetnejšie zastúpenou veľkostnou kategóriou sú mikropodniky, ktoré tvorili 97,1 % všetkých podnikateľských subjektov.
- Z dlhodobého hľadiska sa počet aktívnych MSP v kraji zvyšuje. Tempo rastu je však pomalšie ako na národnej úrovni. Počet MSP v TTSK sa za uplynulých 15 rokov zvýšil o 20,4 %, na Slovensku o 30,6 %.
- TTSK vykazuje nižšiu mieru podnikateľskej aktivity MSP ako je priemerná hodnota za Slovensko. Na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá takmer 21 aktívnych MSP.
- Z priestorového rozmiestnenia MSP na území Trnavského kraja vyplýva vyššia významnosť okresov Dunajská Streda a Trnava, v ktorých sídli polovica všetkých aktívnych MSP v kraji. Najmenej MSP je registrovaných v okrese Hlohovec, Skalica a Senica.
- V štruktúre MSP v TTSK podľa právnych foriem prevládajú fyzické osoby – podnikatelia s podielom 60,3 %. MSP – právnické osoby tvorili 39,7 %. Z dlhodobého hľadiska sa štruktúra MSP v kraji vyvíja v súlade s národnou úrovňou, ktorá je charakteristická postupným poklesom podielu FO – podnikateľov a rastom MSP – právnických osôb.
- V skupine MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia dlhodobo pretrvávajú dominantné zastúpenie živnostníkov, ktoré v roku 2020 predstavovalo 93,0 %. Štruktúra MSP – právnických osôb podľa právnej formy zodpovedá štruktúre na národnej úrovni s dominantným podielom spoločností s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2020 tvorili 89,1 %.
- V odvetvovej štruktúre malých a stredných podnikov je najviac zastúpený sektor služieb s podielom 48,4 %. Štvrtina MSP vykonávala svoju hlavnú činnosť v odvetví obchodných služieb. Ďalšia pätina MSP pôsobí v odvetví stavebníctva. Najmenej zastúpené odvetvia sú pôdohospodárstvo a ubytovanie a stravovanie, čo zodpovedá odvetvovej štruktúre všetkých MSP na Slovensku.
- Z dlhodobého hľadiska sa znižuje podiel MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania v obchode a naopak, narastá význam služieb, najmä obchodných služieb.
- Rodová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v kraji sa rovnako ako na Slovensku vyznačuje dominantným zastúpením mužov. TTSK v porovnaní s ostatnými krajinami vykazuje priemerné zastúpenie žien. V roku 2020 dosiahli ženy podiel 28,8 %.
- Veková štruktúra FO – podnikateľov sa vyznačuje najvýraznejším zastúpením vekovej kategórie 40 až 49-ročných. V uvedenej vekovej kategórii podnikala viac ako jedna štvrtina (28,5 %) z celkového počtu podnikateľov. TTSK sa zaraďuje medzi kraje s podpriemerným zastúpením mladých podnikateľov vo veku menej ako 30 rokov (16,1 %). Ako pozitívnu skutočnosť možno hodnotiť nárast zastúpenia malých podnikateľov. Vo vekovej kategórii 60 a viac rokov pôsobí 10,4 % podnikateľov.

- Dynamika MSP v kraji (obsahuje vznik nových MSP a zánik podnikateľských subjektov) patrí dlhodobo medzi najnižšie v SR. Z celkového počtu 83 174 vzniknutých MSP na Slovensku v roku 2020 pripadá na Trnavský kraj 9,6 %. Viac ako tretina (35,3 %) nových MSP pôsobí v obchodných službách. Napriek koronakríze sa počet nových registrácií v kraji medziročne zvýšil o 5,1 %. Za ostatných päť rokov sa počet vznikov zvýšil o 72,0 %.
- Počet zaniknutých subjektov v kraji je stabilný s dlhodobo nízkou početnosťou. Vývoj nezmenila ani koronakríza. Prijaté podporné opatrenia viedli k poklesu zaniknutých podnikateľských subjektov, medziročne o 15,2 %.
- TTSK sa zaraďuje medzi kraje s najnižším podielom subjektov s kladným hospodárskym výsledkom spomedzi regiónov SR. Ich podiel v roku 2019 dosiahol 65,8 %.
- Zadlženosť aktív MSP sa každoročne znižuje. Napriek tomu MSP z TTSK patria na Slovensku medzi nadpriemerne zadlžené subjekty. V roku 2019 využíval každý piaty (21,5 %) malý a stredný podnik bankové úvery ako externý zdroj financovania. Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovosťnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v roku 2019 zlepšila. Zlepšuje sa aj platobná disciplína MSP v kraji. Finančná produktivita práce sa naopak mierne znižuje, pričom v roku 2019 dosiahla 1,52 Eur.
- Výsledkom nedostatočnej konkurencieschopnosti MSP z TTSK na medzinárodnej úrovni je dlhodobá dominancia veľkých podnikov v zahranično-obchodnej výmene tovarov. MSP v roku 2019 realizovali pätinu celkového vývozu. V porovnaní s ostatnými kraji je pozícia MSP na vývoze v TTSK druhá najslabšia.
- Pri dovoze tiež zohrávajú významnú úlohu veľké podniky. MSP realizovali len 22,1 % celkového dovozu. V porovnaní s ostatnými kraji ide o najnižší podiel. Jedným z dôvodov výraznejšieho zastúpenia veľkých podnikov na vývoze a dovoze je vyššia koncentrácia etablovaných veľkých nadnárodných priemyselných výrobcov v kraji, hlavne v oblasti automobilového a elektrotechnického priemyslu.
- V roku 2020 pôsobilo v high-tech sektoroch 2 194 aktívnych malých a stredných podnikateľov (vrátane FO - podnikateľov). V medziročnom porovnaní sa ich počet zvýšil o 2,2 %.
- MSP v high-tech odvetviach tvorili 4,9 % zo všetkých MSP v kraji. V porovnaní s ostatnými kraji SR dosahuje TTSK priemernú úroveň zastúpenia high-tech firiem.

Prílohy

Tabuľka 4: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tabuľka 5: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99